

Utdrag ur Statsbidrag till folkhögskolor 2010 – Kriterier och fördelningsprinciper

Definitioner

Kurs och kursdag

En folkhögskolekurs består av en eller flera kursdagar. Kursdagarna ska innehålla organiserat studiearbete med i genomsnitt lägst 4 timmar à 60 minuter per kursdag. Kursdagarna kan ligga i följd eller vara fördelade över en längre tid, t ex. en dag per vecka.

Deltidskurs ska omfatta organiserat studiearbete antingen med i genomsnitt lägst 3 timmar à 60 minuter (75%) eller med i genomsnitt lägst 2 timmar à 60 minuter (50%) per kursdag.

Lång kurs

Kurs som omfattar minst 15 kursdagar betecknas som lång kurs.

Lång kurs indelas i allmän kurs och särskild kurs.

Allmän kurs är sådan lång kurs som

- främst är avsedd för dem som saknar grundskole- och gymnasieutbildning.
- kan ge behörighet till fortsatta studier motsvarande den som kan fås genom det offentliga skolväsendet. Allmän kurs kan bedrivas på grundskole- och gymnasial nivå. I det senare fallet ska studierna kunna leda till grundläggande behörighet.
- omfattar sammanlagt minst 30 veckor på heltid (eller motsvarande omfattning i form av deltid). De trettio veckorna kan uppnås genom att två eller fler kurser läggs samman (ex. 2x15 eller 8+10+12). Det måste dock tydligt framgå hur dessa kan fogas till varandra för att kunna utgöra en helårsutbildning.
- har ett brett urval av allmänna ämnen, däribland kärnämnen; specialinriktning är dock möjlig upp till halva kurstiden.
- benämns allmän kurs i informationen till blivande studerande, CSN, Folkbildningsrådet, Högskoleverket m. fl. En allmän kurs med inriktning bild och form bör alltså inte kallas enbart Bild och form utan i stället Allmän kurs med Bild- och formprofil eller liknande.

Till en allmän kurs får endast den antas som fyller 18 år senast under det kalenderår kursen börjar, eller är äldre. Allmänna kurser ska årligen utgöra minst 15% av den statsbidragsberättigade verksamheten.

Särskild kurs

Långa kurser som inte motsvarar kriterierna för allmän kurs betecknas som särskild kurs. Hit hör exempelvis samtliga eftergymnasiala yrkesutbildningar.

Kort kurs

Kurs som omfattar högst 14 kursdagar betecknas som kort kurs.

Kursens omfattning vid heltid

Det angivna måttet på i genomsnitt 4 klocktimmar organiserade studier per kursdag vid heltidskurs är ett uttryck för skolans insatser. Här avses i första hand lärarledd undervisning och handledning men också övriga schemalagda eller på annat sätt gemensamt organiserade studier. Måttet är ett nettobegrepp exklusive exempelvis pauser, restid, hemuppgifter eller egen övningstid. För den studerande omfattar således heltidsstudier betydligt mer än det angivna måttet och ska jämföras med heltidsarbete.

Enskilt arbete i hemmet kan inte utgöra hela kursdagar i en folkhögskolekurs annat än om kursen är organiserad som distansutbildning. För beräkning av studiernas omfattning vid distansstudier se avsnittet *Folkhögskolekurser på distans*.

Per kursdag och skola kan en studerande i statsbidragshänseende ej rapporteras för mer än heltid (100%) även om den studerande deltar i mer än en kurs vid skolan.

Kurslängd och lovdagar

Antal kursdagar i en kurs utgör kurslängden. I kurslängden för lång kurs får inräknas ett antal lovdagar som motsvarar en lovdag i genomsnitt för varje avslutad femveckorsperiod. Dessutom ett lov högst en vecka exempelvis i samband med sportlovsveckan - detta gäller alltså en vecka/läsår och endast för kurser som sammantaget pågår i minst 30 veckor. Lovdagar, inarbetade dagar, helgdagar eller andra lediga dagar som ligger först eller sist i en termin kan ej inräknas i kurslängden (första och sista dagen i kursen måste alltså vara en dag med undervisning eller motsvarande). Helgdagar, d.v.s. röda dagar, som infaller på veckodagar under pågående kurs, räknas däremot in i kurslängden.

Perioder då deltagarna erhållit hemuppgifter, men ingen lärare är i tjänst och undervisar, kan aldrig räknas som kursdagar.

Ett läsår måste i rapporteringshänseende delas upp på en höst- och en vårkurs. Skolan kan ändå vid läsårsplaneringen utgå från att ovanstående beräkning av lovdagar/lovvecka gäller per läsår och att skolan därmed kan fördela lovdagarna över läsåret utan hänsyn till terminsuppdelning.

I kurslängden får inräknas praktik på högst 15% av kurstiden i de fall där praktiken är en integrerad del av kursen och skolan gör insatser under praktiktiden. Detta får ses som ett genomsnittligt mått över en längre tid, t. ex. för en tvåårig fritidsledarutbildning.

För beräkning av kurslängd vid distansutbildning, se nedan.

Deltagarveckor

Antalet deltagarveckor i en kurs beräknas genom att man multiplicerar antalet deltagare med antalet kursdagar och därefter dividerar med 5.

Folkhögskolekurser på distans

För att den kurs som erbjuds som distansundervisning skall vara en statsbidragsberättigad folkhögskolekurs gäller de villkor och förutsättningar som förordningen anger angående syften, avgiftsfrihet, åldersgränser mm. Verksamheten skall präglas av folkbildningens kännetecken. Studierna måste anordnas så att helhet och sammanhang kan skapas och så att kunskaperna kan prövas och bearbetas i ett öppet och fortlöpande samtal. Kommunikation måste möjliggöras inte enbart mellan lärare och deltagare utan också deltagarna emellan.

Enbart intervallkurser med samlingar på skolan och mellanliggande självstudier med uppgifter som skall redovisas vid nästa möte är inte distanskurser. Distanskursen kräver kontinuerliga och aktiva insatser från skolans sida för att stödja studiearbetet. Då heltids- respektive deltidstudier inte kan definieras på samma sätt som i skolförlagda studier (med i genomsnitt 4 klocktimmar organiserat studiearbete per dag) ställs större krav på en genomarbetad kursplanering och dokumentation, där en beskrivning görs av arbetsformer, former för handledning, kunskapsredovisning etc. Denna fastare kursplanering måste samtidigt ge utrymme för deltagarinflytande över studiearbetet under kursen.

För att en folkhögskolekurs med distansstudier skall kunna rapporteras som statsbidragsberättigad folkhögskolekurs krävs att en kursbeskrivning är upprättad vid kursstart och att en kursdokumentation föreligger vid kursens slut. I dessa dokument skall kursens uppläggning, skolans insatser samt formerna för handledning, kommunikation och kunskapsredovisning beskrivas.

Vid beräkning av kurstid utgår man från den planerade studieinsatsen från den studerandes sida, d.v.s. om det gäller heltid, halvtid eller annan deltid. Vid lägre deltid än halvtid är det lämpligt att i stället räkna färre dagar per vecka (t. ex. 20% kan redovisas som två dagars halvtidsstudier per vecka). Man bör också tänka på att lägga in eventuella uppehåll vid jul o dyl. Antalet kursdagar redovisas terminsvis som för övriga kurser. Antalet kursveckor gånger antalet deltagare utgör på

vanligt sätt antalet deltagarveckor i kursen. En särskild kod anges för att visa att kursen ges helt eller delvis på distans.

Rapporteringen förutsätter vidare att skolans satsar minst lika mycket lärar- eller handledarresurser som vid skolförlagd undervisning.

CSN synpunkter på studiestöd vid distansstudier

CSN har lämnat följande synpunkter:

"Hur bör då en distanskurs läggas upp för att kunna berättiga till studiestöd? Grundläggande är att det måste finnas en garanti om att den studerande som får studiestödet också är den som bedriver studierna. För att en sådan garanti skall kunna utfärdas av skolan bör distanskursen enligt CSN:s mening innehålla moment med krav på obligatorisk närvaro i undervisning eller andra planerade studieaktiviteter vid skolan. Här avses då aktiviteter utöver inskrivning och tentamen. Dessutom ger olika distansundervisningsmetoder, som bygger på kommunikation via Internet, t. ex. "First Class" möjlighet till ytterligare kontroll av den studerandes aktivitet även under distansmomenten för att t. ex. i tid kunna konstatera ev. studieavbrott.

CSN har inte närmare reglerat hur omfattande den obligatoriska närvaron vid skolan bör vara, utan överlåter detta till skolans bedömning. Detta i förvisningen om en samsyn på att "lönen" för studiearbetet i form av betyg eller studiestöd, måste betalas till den som gjort rätt för den.

En mer detaljerad reglering av rätten till studiestöd för distansstudier kan bli aktuell senare."

Deltagare

Deltagare i en kort kurs är den som är närvarande den första kursdagen.

Deltagare i en lång kurs är den som påbörjat kursen och är närvarande den femtonde kursdagen. Som närvarande denna dag räknas även den som är tillfälligt frånvarande p g a sjukdom eller annat hinder. Vid en längre kurs räknas deltagarna på nytt varje termin eftersom redovisning sker halvårsvis. En deltagare som avbrutit under hösten kan sålunda inte tas med i vårterminens rapportering.

Som deltagare avses i statsbidragshänseende svenska kursdeltagare (personer bosatta i Sverige inkl flyktingar/invandrare med uppehållstillstånd) samt deltagare från EU- länderna och övriga EES-området. Även gäststuderande (personer med tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier) från länder utanför EES-området kan räknas med i verksamhetsrapporteringen upp till 5% av skolans deltagarveckor (ingångsvärdet). Asylsökande eller personer som fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd kan ej utgöra underlag för statsbidrag.

Vid kurser helt förlagda utomlands kan endast svenska deltagare utgöra underlag för statsbidrag.

Ålderskriterier

Allmän kurs

För att kunna rapporteras som deltagare i allmän kurs måste den studerande fylla 18 år under kalenderåret. Om skolan vill anta en yngre deltagare än 18 år ska det vara i form av individuellt program på uppdrag av deltagarens hemkommun.

Av förordningen, § 6 framgår:

"Till en allmän kurs som ger en behörighet motsvarande den som kan fås genom det offentliga skolväsendet får endast den antas som fyller 18 år senast under det kalenderår kursen börjar, eller är äldre. Utan hinder härav får en folkhögskola till undervisningen anta en yngre elev som går ett individuellt program i gymnasieskolan."

Särskild kurs och korta kurser

Till annan kurs än allmän kurs kan skolan anta deltagare under 18 år. Dock ska deltagaren fylla lägst 13 år under det år kursen anordnas.

Avgiftsfri undervisning, kriterier

I förordningen, § 7, anges att undervisning vid folkhögskola skall vara avgiftsfri. Däremot kan skolan ta ut ersättning av deltagarna för kost och logi, studieresor, studerandeförsäkring samt läromedel/material som skolan tillhandahåller.

Folkhögskolan måste informera tydligt om vilka kostnader som är obligatoriska vid deltagande i skolans kurser. Sådan information ska finnas redan vid söktillfället. En detaljerad specifikation av samtliga kostnader ska kunna ges vid begäran. Om schablonavgifter för material mm tas ut, ska det vara möjligt för den studerande att bedöma om det tillhandahållna materialet motsvarar avgiften.

Obligatoriska avgifter får inte läggas till eller höjas under läsåret. Avgiftsbelagda aktiviteter som tillkommer ska vara frivilliga.

Folkhögskolan får inte ta ut avgifter för medverkande och deras omkostnader. Här avses lärare och andra medverkande i undervisningen som exempelvis assistent, krokimodell eller ackompanjör. Skolan får inte heller avgiftsbelägga elevvård eller annan rådgivning/service som har samband med utbildningen.

Folkhögskolan får inte ta ut avgifter för studerandes tillgång till undervisningslokaler (under eller utanför skoltid) eller för tillgång till bibliotek och tidskrifter. Avgiftsbelagda fritidsaktiviteter ska vara frivilliga, vilket också gäller avgifter för tillgång till fritidslokaler. Skolan får inte heller ta ut obligatorisk elevkårsavgift.

Folkhögskolan får inte ta ut avgifter för ansökan, antagning, registrering, urvalsprocess eller annan administration som sammanhänger med utbildningen. Bekräftelseavgift kan bara tas ut om den är ett förskott på andra kostnader under kurstid.

Vid folkhögskolekurs som anordnas i samverkan med annan organisation får inte heller den samverkande organisationen ta ut avgift av deltagaren för undervisningskostnader.

Avgiftsfriheten innebär vidare att skolan inte utöver sedvanliga stats- och landstingsbidrag får ta ut ersättning från en tredje part för en enskild plats eller deltagare; i sådana fall skall dessa särredovisas som uppdragsutbildning.